

**Про результати оцінки вихідної ситуації за допомогою
Контрольного переліку питань, розробленого ВООЗ, у рамках
запровадження в Україні механізму багатосекторальної
підзвітності згідно з резолюцією Ради високого рівня
Генеральної Асамблеї ООН з питань туберкульозу**

Литовка С. Л., керівник експертної групи з питань імунопрофілактики, розвитку програм профілактики інфекційних захворювань, розбудови системи епідеміологічного нагляду та моніторингу за захворюваннями Директорату громадського здоров'я та профілактики захворюваності Міністерства охорони здоров'я України.

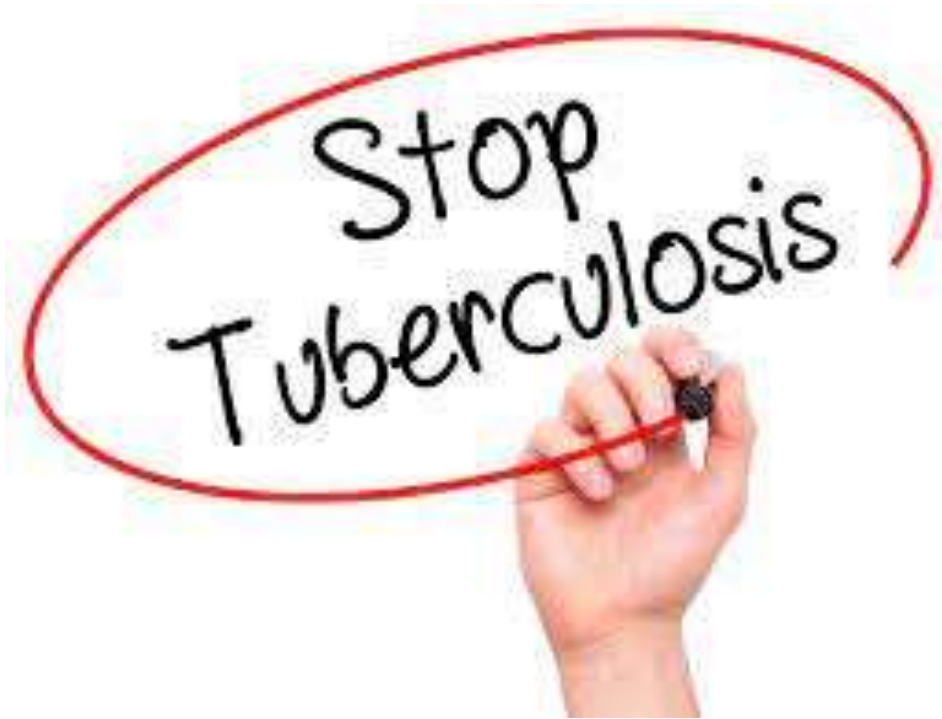
Курпіта В. І., консультант Європейського Регіонального Бюро Всесвітньої організації охорони здоров'я.

- У вересні 2018 року відбулася перша Нарада високого рівня ГА ООН з питань туберкульозу
- 10 жовтня 2018 року підписана відповідна Політична декларація з питань туберкульозу

*«48. зобов'язуємося розробляти та посилювати ... національні стратегічні плани боротьби з туберкульозом, які охоплюватимуть усі **необхідні заходи для виконання зобов'язань цієї декларації**.....*

*49. просимо Генерального директора ВООЗ розробити **багатосекторальний механізм підзвітності** та забезпечити його впровадження не пізніше 2019 року»*

Національні стратегічні плани

Механізми багатосекторальної взаємодії та підзвітності

- **Лідерство** Національної ради з питань протидії туберкульозу та ВІЛ-інфекції/СНІДу
- Технічна допомога Європейського бюро ВОЗ – адаптація **Multisectoral accountability framework to accelerate progress to end the tuberculosis epidemic (MAF-TB)** та підтримка зусиль країни у проведенні вихідної оцінки з використанням контрольного переліку– Україна, Молдова, Білорусь
- **Співпраця з організаціями громадянського суспільства**, організацій спільнот, які постраждали від ТБ та іншими зацікавленими сторонами в процесі проведення вихідної оцінки та впровадженні наступних кроків.
- Щорічні **слухання (Комітет з питань здоров'я нації)** до Всесвітнього дня боротьби з туберкульозом
- **Дорожня карта** для оцінки прогресу з подолання туберкульозу та впровадження рішень Політичної декларації ООН з туберкульозу
- **Національний звіт** про досягнутий прогрес у досягненні цілей Політичної декларації прийнятої під час наради високого рівня ГА ООН з туберкульозу

Що зроблено

- Рішення Національної ради (протокол від 28.01.2021) про впровадження єдиних підходів для міжвідомчої підзвітності
- МОЗ визначило Національних координаторів для проведення оцінки та підтримки процесів багатосекторальної взаємодії та підзвітності
- 17 березня 2021 року - слухання Комітету ВР України з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування
- Проведено анкетування ЦОВВ
- Застосовано контрольний перелік для вихідної оцінки ВООЗ

Рішення комітетських слухань:

- 1) Комітету Верховної Ради України з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування звернувся до Офісу Президента України з проханням розглянути можливість підготовки відповідного Указу Президента України щодо запровадження з **24 березня 2022 року до Всесвітнього дня боротьби з туберкульозом щорічного скликання наради високого рівня в Офісі Президента України** за участі ключових зацікавлених сторін з метою обговорення результатів реалізації заходів протидії ТБ та прийняття відповідних управлінських рішень на найвищому політичному рівні країни;
- 2) Кабінету Міністрів України рекомендовано активізувати міжгалузеву взаємодію у сфері протидії ТБ та забезпечити створення **Національної дорожньої карти на 2021–2023 роки** щодо впровадження механізму багатосекторальної взаємодії та підзвітності з реалізації політичних зобов'язань та цільових орієнтирів для ліквідації ТБ.

Анкетування центральних органів виконавчої влади

- **Міністерство охорони здоров'я України**
- **Міністерство економіки України**
- **Міністерство фінансів України**
- **Міністерство юстиції України**
- **Міністерство освіти та науки України**
- **Міністерство соціальної політики України**
- **Міністерство внутрішніх справ України**
- **Міністерство молоді та спорту України**
- **Міністерство закордонних справ України**
- **Міністерство у справах ветеранів України**
- **Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України**
- **Міністерство оборони України**
- **Міністерство розвитку громад та територій України**
- **Міністерство культури та інформаційної політики України**
- **Державна служба України з питань праці**
- **Державна служба статистики України**
- **Державний центр зайнятості України**
- **Державна міграційна служба України**
- **Національна поліція України**
- **Національна служба здоров'я України**
- **Державна служба України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів**
- **Національна соціальна сервісна служба України**

Результати анкетування

Отримані дані дають можливість зрозуміти загальну тенденцію, але не у всіх випадках отримані рекомендації є репрезентативними і не повинні розцінюватися як керівництво до дії.

Поінформованість

- 100% респондентів повідомили, що знають про існування Цілей сталого розвитку (35,7% використовують їх у своїй роботі)
- Про Стратегію ВООЗ «Зупинимо туберкульоз» та Політичну декларацію з питань туберкульозу знають 85,7% респондентів, проте використовують її положення 21,4%
- 92,8% респондентів вважають, що положення Цілей сталого розвитку повністю або частково адаптовані та знайшли відображення у національному законодавстві
- Для Стратегії ВООЗ «Зупинимо туберкульоз» показник – 71,4%
- Щодо Політичної декларація з питань туберкульозу – 71,4% проте тільки 7,1% респондентів вважають таку адаптацію повною

Національне законодавство

- З державними стратегіями не знайомі (Указ Президента по ЦСР – 7,1%, Державна стратегія розвитку протитуберкульозної допомоги – 26,3% Державна стратегі подолання ВІЛ,ТБ та ВГ – 14,3%)
- 42,3% респондентів вважають, що Державна стратегія розвитку протитуберкульозної допомоги та Державна стратегі подолання ВІЛ,ТБ та ВГ не відноситься до сфери відповідальності їх ЦОВВ

Групи ризику

- Усі респонденти зазначили, що знайомі з терміном групи ризику розвитку туберкульозу
- 35,7% переконані, що їх визначення є достатнім, решта зазначили, що їх варто переглянути
- 21,4% респондентів зазначили побажання для включення конкретних нових груп ризику (зокрема, співробітників поліції, жителів окупованих територій та ветеранів війни)

Робота на рівні ЦОВВ

- 7,1% респондентів зазначили, що питання туберкульозу жодного разу не підіймалися на рівні ЦОВВ
- Найчастіше підіймалися питання про
- Підвищення поінформованості про проблеми туберкульозу та проведення спеціального навчання - 42,7%
- Збір, аналіз та моніторинг ефективності заходів - 35,7%
- Профілактики туберкульозу – 28,5%
- Жодного разу не підіймалися питання стовоно наукових дослідження, гендерних особливостей та фінансування програми

Наявні механізми багатосекторальної взаємодії та підзвітності

- 64,3% респондентів підтвердили участь у роботі колегіальних органів з питань подолання туберкульозу (найчастіше Національній раді та її структурах)
- 71,4% вважають що створення нових органів недоцільно
- Ефективними механізмами залучення до багатосекторальної взаємодії та підзвітності визначені
- Розробка та погодження підзаконних актів – 57,4%
- Участь у роботі колегіальних органів – 57,4%

Фінансування

- Тільки 3 ЦОВВ повідомили про наявність спеціально визначеного бюджету для впровадження протитуберкульозних заходів

Заходи, які можуть покращити якість національної відповіді

- Інформаційно-роз'яснювальна робота на рівні відомств/галузі – 42,8%
- Забезпечення своєчасної діагностики і лікування туберкульозу для співробітників та їх захист від інфікування 42,8%
- Інформаційно-роз'яснювальна робота для загального населення – 35,7%
- Покращення механізмів збору та аналізу даних – 28,6%
- Збільшення фінансування програм протидії туберкульозу

- Жоден респондент не вважає, що наукові дослідження можуть допомогти у вирішенні проблемних питань (обмеження дослідження)

Висновки

1. Переважно міжвідомча координація та підзвітність у сфері боротьби з туберкульозом реалізується переважно через участь у розробці та погодженні підзаконних актів
2. Наразі відсутні чіткі механізми міжвідомчої підзвітності на високому рівні - більшість показників Державних стратегій відносяться до медичних інтервенцій
3. Незважаючи на те, що більшість ЦОВВ не чітко розуміють свої ролі у протидії туберкульозу – тим не менше питання пов'язані з протидією туберкульозу на рівні ЦОВВ піднімаються щонайменше 1 раз на рік.
4. Більшість респондентів не підтримують необхідності утворення нового координаційного механізму по туберкульозу, та пропонують посилити роль Національної ради.
5. Пріоритетними заходами залишаються посилення інформаційно-роз'яснювальної роботи, а також - забезпечення своєчасної діагностики і лікування туберкульозу та захисту від туберкульозу для співробітників відомства.

Multisectoral accountability framework to accelerate progress to end the tuberculosis epidemic (MAF- TB)

Структура

- **Контрольний основний перелік (національний консультант ВООЗ)**
  - Зобов'язання
  - Впровадження
  - Моніторинг та звітність
  - Огляди

Національні консультанти за підтримки Європейська коаліція по боротьбі з туберкульозом

Додаток 1 аналіз повноважень ЦОВВ у сфері ТБ щодо напрямів багатосекторальної взаємодії та підзвітності

Додаток 2 залучення громадянського суспільства та спільнот, яких торкнулась проблема туберкульозу, до механізму багатосекторальної взаємодії та підзвітності

Додаток 3 прийняття та впровадження Настанов ВООЗ щодо протидії туберкульозу

Додаток 1 (короткий огляд та висновки)

- Проведено аналіз положень про центральні органи виконавчої влади на наявність повноважень у сфері подолання туберкульозу
- Всього проведено аналіз Положень 11 Міністерств, 2 державних служб та Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»
- У жодного з оцінених ЦОВВ немає прямих повноважень щодо участі у відповіді на туберкульоз
- Усі ЦОВВ мають завдання, які дотичні до забезпечення профілактики та лікування ТБ

Ефективні
консультативно-дорадчі
платформи/об'єднання

- Національна рада з питань протидії туберкульозу та ВІЛ-інфекції/СНІДу;
- Координаційна група з реалізації заходів щодо впровадження в Україні нових протитуберкульозних препаратів і підходів до лікування (та підгрупа при ДКВС);
- Міжфракційне об'єднання ВР України «Парламентська платформа боротьби з туберкульозом»;
- Партнерство «Зупинимо туберкульоз. Україна».

Рекомендації

- Підготовлено 11 рекомендацій
- забезпечити розробку плану багатосекторальної співпраці та підзвітності
- забезпечити підготовку доручень Прем'єр-міністра для виконання рішень, прийнятих на рівні Національної ради
- забезпечити висвітлення поточної діяльності консультативно-дорадчих органів, спрямованих на вирішення питань, пов'язаних з ТБ

Додаток 2 (короткий огляд та висновки)

- за участю Партнерства "Зупинимо туберкульоз. Україна" та TBPeople Україна
- Оцінено 24 показники (17 визначені як запроваджені, 7 – як частково впроваджені або не впроваджені)*
- Високий рівень взаємодії державних органів та громадянського суспільства

Кращі практики та проблемні питання

- Створення Партнерство СТОП ТБ Україна
- Членство у Національній раді з питань протидії туберкульозу та ВІЛ-інфекції/СНІДу та регіональних рад
- участь у парламентських та міжсекторальних робочих групах
- проведення Національного Діалогу по туберкульозу за участю представників міністерств та державних структур.
- відсутність відкритого переліку ОГС у сфері туберкульозу
- відсутність затвердженого Плану заходів з виконання Державної стратегії
- відсутність сталого механізму соціального контракування та державної закупівлі послуг
- відсутність критеріїв та алгоритмів залучення ОГС у процеси розробки, реалізації, моніторингу заходів
- відсутній інструмент впливу на виконання державних цілей по ТБ для органів місцевого самоврядування

Додаток 3 (короткий огляд та висновки)

- 8 Настанов ВООЗ опублікованих у період 2016-2020 року адаптовані та затверджені відповідними наказами Міністерства охорони здоров'я України
- З 10 посібників/дорожніх карт – 9 знайшли відображення у державних політиках та офіційних документах

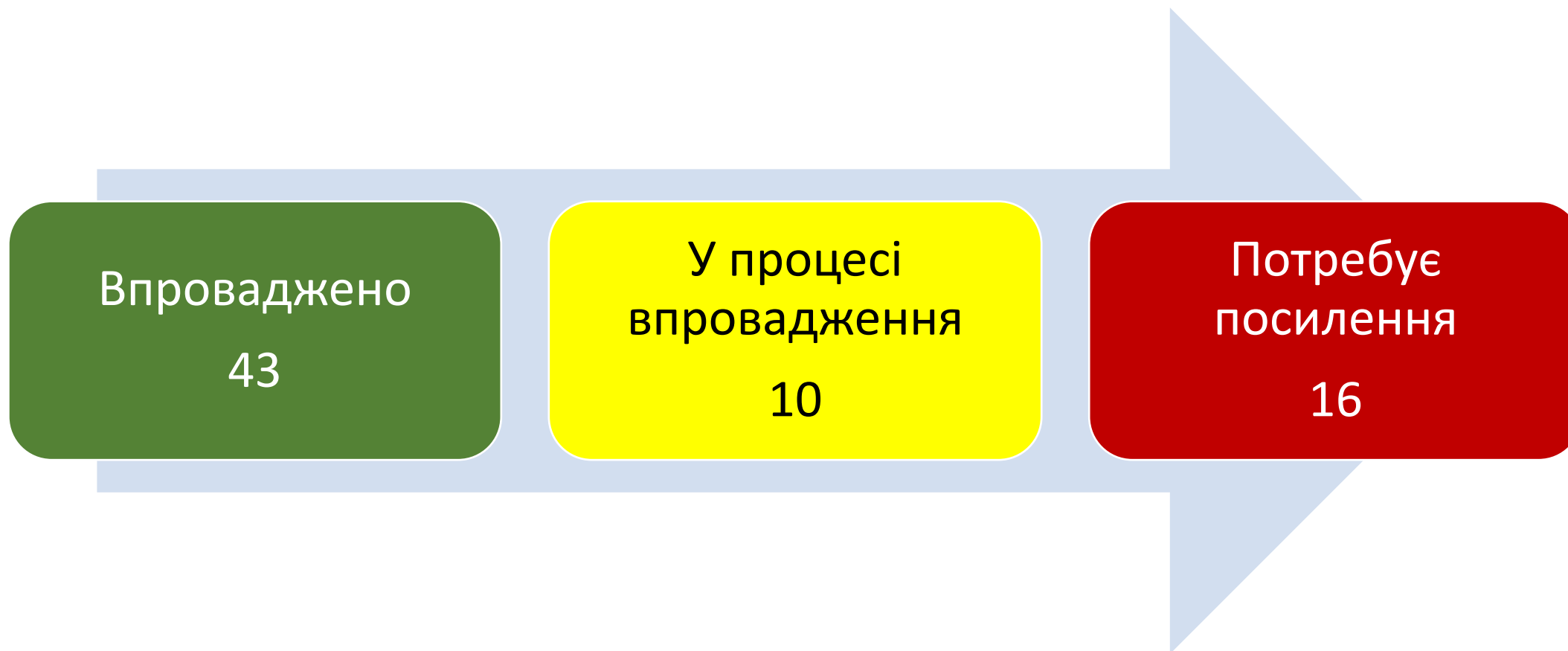

Рекомендації

- Підготовлено 15 рекомендацій
-

- оцінити існуючу систему розробки та впровадження стандартизованих підходів в медичні галузі для їх удосконалення (потрібна технічна допомога ВООЗ та міжнародних партнерів)
- робоча група з розробки галузевих стандартів медичної допомоги за темою «туберкульоз у дітей»
- затвердження на національному рівні індикаторів якості медичної допомоги при туберкульозі;
- запровадження підходу національного консиліуму для впровадження інноваційних підходів лікування ТБ;
- розробка організаційних порядків з виявлення, діагностики ТБ та ЛТБІ що будуть визначати завдання та чітко регламентувати обов'язки медичних працівників на всіх рівнях надання медичної допомоги

Основний контрольний опитник

Загальні висновки та рекомендації

- Міжнародні зобов'язання відображені у національному законодавстві, проте переважно це заходи медичного спрямування
- Заходи з багатосекторальної взаємодії та підзвітності потребують діалогу для уточнення ролей та відповідальностей усіх стейхолдерів
- Існує великий попит на національне лідерство високого рівня для оцінки прогресу виконання міжнародних зобов'язань для консолідації зусиль всіх секторів та зацікавлених сторін для подолання ТБ
- Дорожня карта для посилення багатосекторальної взаємодії та підзвітності повинна бути прийнята на рівні Кабінету міністрів України із зазначеними сферами відповідальності для усіх залучених Міністерств та фінансового обґрунтована
- Запровадження щорічного огляду на високому рівні прогресу у викоріненні туберкульозу є важливим чинником ефективності Державної стратегії
- Необхідні запровадити та розвивати інституційне та фінансове забезпечення механізму багатосекторальної координації на базі Національної ради.

Наступні кроки

оцінка Глобальним кокусом по туберкульозу ролі Парламенту у багатосекторальній взаємодії та підзвітності щодо подолання туберкульозу – **липень 2021**

Підготовка Дорожньої карти з відповідним планом та затвердження розпорядженням Кабінету Міністрів – **липень-жовтень 2021 року**

Проведення слухань високого рівня (Парламент або Офіс Президента) щодо прогресу виконання міжнародних зобов'язань – **березень 2022**

Інституалізація механізму координації багатосекторальної взаємодії та підзвітності на рівні Національної ради та механізму огляду прогресу Високого рівня – **жовтень-грудень 2021**

Підготовка національного звіту України для наради високого рівня ГА ООН – **вересень 2022 – вересень 2023**